

ARGUS

de stem van sprakeloze wilde dieren

Sinds enkele decennia is de grauwe gans in Nederland weer broedvogel. Dit succes wordt deze vogel echter niet gegund en boeren en terreinbeheerders staan dit dier nu in verschillende provincies naar het leven. In dit nummer veel aandacht voor deze problematiek.

Inhoud

3

Harm Niesen. **Jagen mag weer?** Hoewel het uit niets blijkt, willen jagers ons opeens doen geloven dat de Nederlandse samenleving weer begrip heeft voor de jacht.

5

Rita Stockmann. **Provinciale Faunabeheereenheden: Laks met verplichte terugmeldingen gebruikte vergunningen.** De stoere taal van de provincies ten spijt is het aantal WBE's dat zich houdt aan de verplichte terugmelding van een ontheffing bedroevend klein.

7

Leo van den Bergh. **De Utrechtse kwestie.** Ongezouten kritiek op het absurde wegvangbeleid van ruiende ganzen in de provincie Utrecht.

10

Inge Sloos. **Waarom de vrije jacht op de haas gestopt moet worden.** Jacht op hazen uit het oogpunt van schadebestrijding is zinloos en daarom ongewenst.

12

Jan Bouters. **Lastige vogels: Natuurbeheerders in een spagaat.** De toenemende aantallen overzomerende ganzen stellen de natuurbeherende instanties voor problemen.

14

Leo van den Bergh. **Jaarvergadering De Faunabescherming 2008.** Verslag van de jaarvergadering in natuurgebied de Oostvaardersplassen.

17

Redactie. **Je tas definitief op tafel... In memoriam Clovis Cnoop Koopmans.** Afscheid van een markante persoonlijkheid, die veel voor de Faunabescherming heeft betekend.

18

Gerard Ellenbroek. **Stichting De Eik(el).** Column.

20

Betty de Jong. **De buit van de VOS.** Vaste rubriek over actueel dierenleed in de media.

22

Leo van den Bergh. **Wij zien u graag.** Over een onplezierige ontmoeting met een supermarktdirecteur in de polder bij Alkmaar.

23

SOVON zoekt uitbreiding voor het nationale stadsvogelmeetnet MUS in 2008. Uitnodiging tot deelname aan het meetnet urbane soorten.

24

Harry Voss. **Jachthutten.nl:** De jachtbunker van Ede.

Colofon

ISSN 0166-5073

Argus is het kwartaal tijdschrift van De Faunabescherming. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die ten minste €16,- per jaar betalen via postbanknummer 116072 te Renkum.

Sympathisanten betalen € 5,- per jaar en ontvangen jaarlijks de Fauna-nieuwsbief.

Indien u de Faunabescherming testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Donateursadministratie

Postbus 150, 6870 AD Renkum, Postbanknummer 116072.

Voor adreswijzigingen en vragen over de jaarlijkse donatie kunt u ons mailen: donateurs.adm@faunabescherming.nl

Bij betaling vanuit het buitenland dient men de volgende codes te gebruiken:

IBAN: NL36 PSTB 0000 1160 72 en BIC: PSTBNL21.

Secretariaat

Mw. A.P. de Jong, Amsteldijk Noord 135,

1183 TJ Amstelveen,

Telefoon (020) 641 07 98, Telefax (020) 647 37 00,

E-mail: info@faunabescherming.nl

Penningmeester

Mw. I. v.d. Abeele, Korenbloemstraat 30,

6871 WE Renkum,

Telefoon (0317) 318487

Bestuur

I. v.d. Abeele, G.A. Ellenbroek, A.P. de Jong,

B. de Jong, N. Koffeman, H.H. Niesen, R. Stockmann,

M. Thieme, S.H.D. Voss.

Medewerkers

Leo van den Bergh, Jan Bouterse, Gerard Ellenbroek,

Betty de Jong, Pauline de Jong, Harm Niesen.

Redactieadres

Gerard Ellenbroek, Ratelaar 47, 7322 GM Apeldoorn,

Telefoon (055) 360 360 6,

E-mail: redactie.argus@faunabescherming.nl

Website

www.faunabescherming.nl

Lay-out

Van Berkum Graphics, Zwaag

Druk

Drukkerij Hooiberg, Epe

Knipselkrant

Zes keer per jaar verschijnt de FaunaKnipselkrant, een bloemlezing van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeleid. U kunt zich abonneren door overmaking van € 8,- per jaar op postbanknummer 116072 ten name van donateursadministratie

De Faunabescherming te Renkum, onder vermelding van 'knipselkrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: Fauna-Knipselarchief, Schelfhoutplantsoen 10, 1701 NG Heerhugowaard.

Doelstelling

De Faunabescherming is een niet-gesubsidieerde, landelijke vrijwilligersorganisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeleid.

De Faunabescherming tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van onderzoek en het bekendmaken van onderzoeks-resultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Naar een verantwoord faunabeleid

Jagen mag weer?

HARM NIESEN

Jacht mag weer. Zeggen de jagers

zelf. Want zij hebben zichzelf nu definitief

getransformeerd tot beheerders. Plezierjacht bestaat in

Nederland niet meer. Omdat er nog maar vijf soorten - houtduif,

wilde eend, fazant, haas en konijn - het vrij bejaagbare "wild"

vormen. In alle overige gevallen wordt er slechts geschoten in

opdracht van de provincies. Die hebben op democratische wijze

de Faunabeheerplannen vastgesteld, volgens welke de jagers de

landbouwgewassen, de volksgezondheid, de verkeersveiligheid en

zelfs onze schaarse natuur moeten beschermen. Geen wonder

dus, dat uit een enquête van LNV blijkt, dat slechts 1% van de

ondervraagden jacht ziet als prioriteit bij het dierenwelzijn. En

neemt het aantal deelnemers aan jachtcursussen sterk toe. Er

is zelfs een heuse Jachtprofessor aangesteld bij de Universiteit

van Wageningen. Weliswaar moest die geïmporteerd worden

uit Canada en schijnt hij absoluut niet te begrijpen waarom ook

maar iemand in dit land iets tegen jacht zou kunnen hebben,

maar toch. Alle genoemde feiten moeten toch aantonen dat er

iets fundamenteel is gewijzigd in de houding van de jagers en

dat daardoor de zo gewenste acceptatie door het grote publiek

eindelijk een feit is geworden.

Alleen voor de onnozele. Alleen voor degenen die geen notie hebben van de mentaliteit en voor het gebrek aan kennis van de jagers. We hebben het in deze kolommen al vaker vastgesteld. Wij hebben misschien nog wel een grotere hekel aan jagers dan aan de jacht op zich. Alles wat zij tijdens een jachtpartij doen verdient slechts onze volstrekte minachting. Goede jagers bestaan niet. Jacht is impliciet een bezigheid die geen enkele andere rechtvaardiging heeft dan de bevrediging van de persoonlijke gevoelens van de jager. Vanzelfsprekend zal geen enkele jager dingen doen tegen zijn zin, want hij betaalt dik voor de uitoefening van zijn hobby. En is hij een niet of buitengewoon slecht opgeleide amateur op het gebied van ecologie en biologie. Deze vormen van wetenschap zijn voor een jager van geen belang. Jagen doet hij omdat hij het leuk vindt en dat mag van onze democratisch vastgestelde

wetgeving in onbeperkte mate op de vijf bovengenoemde soorten. De enige argumenten daarvoor zijn, dat de jagers het leuk vinden om op ze te schieten en dat er toch genoeg van zijn. Verbazingwekkend? Nee, zo staat het letterlijk in de toelichting op de moderne Flora- en faunawet: jacht moet aantrekkelijk blijven voor de jagers... En gelukkig voor de jagers, faunabeheerplannen maken is er een veel ruimere jachtpraktijk dan alleen het schieten van die vijf soorten mogelijk. Zo ruim, dat er onder de moderne Flora- en faunawet waarschijnlijk - want niemand weet welke aantallen er precies geschoten worden - veel meer dieren geschoten worden dan onder de oude Jachtwet. De verklaring daarvoor is, dat nu de provincies de verantwoordelijkheid voor het jachtbeleid op hun bord hebben gekregen. Het gevolg is, dat eerst de politiek verantwoordelijke gedeputeerde voor de bijl gaat: zonder uitzondering danst die naar de pijpen van de klagende boeren en jagers. Vervolgens moeten ambtenaren dat in een enigszins acceptabele vorm op papier zetten. Wat ze volgens ons zelden lukt. En moeten ze bovendien zorgen, dat de door hen zelf opgelegde regeltjes en doelstellingen controleerbaar worden gehaald. Een lachertje, papier is geduldig en behalve een enkele Faunabeschermer is er toch niemand die zich druk maakt om de onzinnigheid van een ontheffing of maatregel. Want laten we de voor de hand liggende feiten nog maar eens op een rijtje zetten. Jacht is altijd de slechtst denkbare oplossing van een pro-

bleem. Omdat het symptoombestrijding is en niets doet aan de oorzaken van het "probleem". Als dat al een reëel probleem is. Omdat het probleem niet structureel wordt opgelost, zal het dus zelfs in het meest gunstige geval, eeuwig moeten worden volgehouden. En dat is uiteraard precies wat de jagers willen! Zwaar onderschat is de ellende en schade die zelfs de meest zorgvuldige jacht veroorzaakt. Ook de nieuwe Canadese professor kan kennelijk maar niet bevatten waarom jagers altijd schade veroorzaken aan ieder ecosysteem waarin zij zich vertonen. Met hun jachthonden, geweren en terreinauto's. Jagers zijn verantwoordelijk voor de belachelijke schuwheid van dieren voor de mens. Jagers zijn verantwoordelijk voor het verdwijnen of zelfs uitsterven van vele diersoorten. Jagers hebben nog nooit een beheersprobleem dat niet door henzelf was veroorzaakt, kunnen oplossen. Moeflons loslaten op de afgerasterde Hoge Veluwe en er vervolgens voor zorgen dat er niet "teveel" komen, natuurlijk, dat lukt ze. Maar stel nu eens dat iedereen van mening is dat er in de provincie Noord-Holland veel te veel grauwe ganzen zijn. Provincie, boeren, jagers en zelfs "natuurbeheerders" kunnen daar maar één oplossing voor bedenken: ongebreidelde jacht en vernietiging van alle nesten. Grauwe ganzen beginnen in maart te broeden en hebben dus eind maart - begin april nesten met eieren die op uitkomen staan of al jongen. De oude vogels blijven uiteraard in de naaste omgeving van het

nest, dat zich bijna zonder uitzondering in door natuurbeschermingsorganisaties beheerde gebieden bevindt. Waar van schade per definitie geen sprake kan zijn. Maar wat gebeurt er in de praktijk? Er worden grauwe ganzen geschoten in één van de belangrijkste en kwetsbaarste weidevogelreservaten. Eénmaal: wat heeft dat in vredesnaam voor zin? Vijf ganzen minder en nu is de populatie onder controle? Ten koste van een onbekend aantal weidevogelnesten. Op Texel schijnen ze te hebben geweigerd in april nog eieren van grauwe ganzen onklaar te maken, maar gedeputeerde Visser vindt dat onzinnig. Eieren zijn eieren en kunnen geprikt worden of worden gedompeld in olie. Ook als er vrijwel volgroeide kuikens in de eieren zitten. In Waterland laten Staatsbosbeheerders zich dat geen tweemaal zeggen. Dompelen en prikken helpt natuurlijk niet tegen de op uitkomen staande eieren, dus slaan we de eieren met de daarin levensvatbare kuikens gewoon maar met stokken kapot. Kan dit in een beschaafd land? Draagt dit ook maar in de geringste mate bij tot de oplossing van welk probleem dan ook? Het probleem is niet dat jacht nu meer geaccepteerd wordt dan enkele jaren geleden, het probleem is dat het niemand meer interesseert. Het probleem zelf is niet veranderd. Jagers zijn totaal verkeerde mensen en jacht lost geen enkel probleem op. Laat die Canadese professor maar eens langs komen als hij dat niet begrijpt.

*Haas en konijn:
Twee van de vijf nog
steeds vrij bejaagbare diersoorten.*

Laks met verplichte terugmelding gebruikte ontheffingen

RITA STOCKMANN

Als stok achter de deur zeggen provincies: "Wie niet terugmeldt krijgt geen ontheffing meer". Maar hoe stevig is die stok? En belangrijker nog, hoe betrouwbaar zijn jagers die na een dagje weidwerken geacht worden naar waarheid de provincie te bedienen met gegevens over hun tableau?

In het gehele land worden door de provincies ontheffingen verleend voor het bejagen van beschermde diersoorten, die mogelijk belangrijke schade kunnen aanrichten aan voornamelijk de landbouw. Meer en meer worden ook ontheffingen gegeven om reeën, damherten en wilde zwijnen te bejagen vanwege de verkeersveiligheid. In die ontheffingen, aangevraagd door de Faunabeheereenheden, bepaalt de provincie op welke dieren er in welke periode en met welk middel mag worden geschoten. De provincie is in de meeste gevallen al lang het zicht kwijt op diegene die uiteindelijk het geweer ter hand neemt. De ontheffingen worden door tussenkomst van de Faunabeheereenheden doorgegeven aan de wildbeheereenheden, die ze vervolgens doorschrijven aan individuele jagers. De Flora- en faunawet eist jaarlijks een verslag van de Faunabeheereenheid over de wijze waarop van de ontheffing gebruik is gemaakt. Gedeputeerde Staten moeten die stukken openbaar maken. Een niet onaanzienlijk deel van de provinciale ontheffingen gaat rechtstreeks naar particuliere jagers zonder tussenkomst van een Faunabeheereenheid. Het gaat dan bijvoorbeeld om het vangen van spreuwen en Canadese- en grauwe ganzen met slagnetten en vangkooien, het schieten van konijnen met lichtbakken bij een tuinderij die de te verkopen plantjes met bakken vol op de grond uitstalt in een bosgebied zonder een konijnenwerend raster. Het uithalen van nesten van blauwe reigers in Artis in het belang van de volksgezondheid, het vangen van Turkse tortels in vangkooien door Duke VOF dierbestrijding enz. enz. Na afloop van de ontheffingstermijn moeten ook zij verslag

uitbrengen aan de provincie. Als er al wordt teruggerapporteerd is het vaak onduidelijk waar die gegevens dan blijven, als zij niet worden verwerkt door de Faunabeheereenheid.

U begrijpt het al. Zowel diverse provincies als De Faunabescherming hebben moeite om alle gegevens boven water te krijgen. Sommige provincies bedelen letterlijk om de wet uitgevoerd te krijgen, terwijl de Faunabeheereenheden toch vorstelrijk door diezelfde provincies worden betaald voor hun werkzaamheden om onze fauna naar de eeuwige jachtvelden te helpen. Een subsidie van 60.000 euro per jaar voor een Faunabeheereenheid is zo'n beetje de ondergrens, terwijl er ook zijn die het dubbele toucheren. Er zijn 16 Faunabeheereenheden in Nederland. Die kosten de burger jaarlijks een paar miljoen euro.

Belangenverstrengeling

In Groningen maakt men er werk van. Het jaarverslag 2004 van de Faunabeheereenheid laat een post zien van ruim 159.000 euro subsidie per jaar, verstrekt door de provincie en wel gedurende drie jaren. De resultaten waren niet navenant. In 2004 werd 25% van het gebruik van de ontheffingen om op grauwe en kolgans te schieten niet teruggerapporteerd. En dat gebrek manifesteerde zich nog wel onder de zich "onafhankelijk" noemende voorzitter mw. J.F. Snijder-Hazelhof. Jawel, dezelfde mevrouw die namens de VVD in de Tweede Kamer de Flora- en faunawet om zeep heeft helpen brengen. Over belangenverstrengeling gesproken! Mevrouw werkte in de Kamer mee aan het voor ganzen desastreuze ganzenbeleidskader en de vogelvrij verklaring van de vos en verzilvert vervolgens op provinciaal niveau haar buit in de vorm van ontheffingen. Groningen heeft een tussentijdse evaluatie van ontheffingen uitbesteed aan Oord Faunatechniek. Voor de werkwijze van dit bureau verwijs ik graag naar Argus 2008/1, waarin beschreven wordt hoe Oord het bijvoeren van wilde zwijnen op de Veluwe heeft onderzocht. Als Oord ditmaal wel behoorlijk heeft gepresteerd, én de jagers spreken geen (jagers)latijn, dan

Vanuit het bos kunnen de konijnen ongehinderd aan de uitgestalde plantjes knabbelen. Foto Rombout Mager.

kan mevrouw de voorzitter tevreden zijn. Het gebruik van de ontheffing onthult dat in Groningen 69 vossen met behulp van aardhonden zijn gedood, 124 werden verblind door lichtbakken en gedood, 81 legden het loodje door middel van drijfjacht en in totaal werden er in 8 maanden tijd tot half augustus 2006, 449 vossen geschoten dan wel doodgebeten. Een recent jaarverslag is nog niet voorhanden.

Klakkeloze acceptatie

De Friese Faunabeheereenheid is uiterst summier waar het gaat om rapportages over het "populatiebeheer" van reeën. Er blijken 22 jagersclubs te zijn die reeën beheren. Elke wildbeheereenheid heeft zijn eigen draagkrachtberekening mogen maken en heeft "zijn" reeën geteld. De grote glazen bol laat daarna weten dat het afschot voor 2005 is bepaald op 1494 stuks. Even verderop in het verslag onder het kopje Resultaten komt het getal 1494 weer terug, nu als gerealiseerd afschot in 2005. Dat is wel heel toevallig. Aan het einde van de rapportage staat weer het getal 1494, nu als vastgesteld afschot voor 2006. Het is voor jagers en de provincie het veiligst om dit soort informatie zo versluierd mogelijk weer te geven, omdat deze jaarverslagen openbaar zijn. De provincie zelf behoort wel (maar dat is oncontroleerbaar) alle details te zien, te oordelen naar haar eigen voorwaarden voor ontheffingverlening. Faunabeheerplannen worden breed uitgemeten, met voorwaarden voor het verlenen van ontheffingen wordt flink gewaardeerd, maar wat de jagers in werkelijkheid in het veld uitvreten mag niemand weten. Alles wat openbaar kan worden wordt door de Faunabeheereenheid afgeschermd met procenten en getallen die blijkbaar vastzitten in de computer en die op geen enkele manier inzicht geven in bijvoorbeeld geslachtsverhoudingen in dit geval van geschoten reeën of van (wan)prestaties van wildbeheereenheden.

Ook het feit dat van de 267 machtigingen om overwinterende ganzen te schieten er van 27 geen terugmeldingen zijn, wordt klakkeloos geaccepteerd. Het gemelde getal van 4.757 geschoten ganzen en smienten is dus een onbetrouwbaar getal.

Wel betrouwbaar?

In juni 2007 klaagt de provincie Drenthe dat de terugrapportage van 2006 van de Faunabeheereenheid inzake het schieten van grauwe- en kolganzen en smienten "uiteindelijk" is gelukt. Er ontbraken 10 van de 27 terugmeldingen en toen die binnen waren gehengeld bleken 22 rapportages niet volledig. Voor wie het geloven wil zijn er in die

Jonge vosjes worden in vangkooien gevangen en gedood. Foto Ineke van den Abeele.

provincie 146 grauwe ganzen, 80 kolganzen en 4 smienten geschoten. Desondanks vroegen 10 van de 27 jagende grondgebruikers een schadevergoeding aan bij het Faunafonds.

Veel geblaat en weinig wol

De Faunabeheereenheid Noord-Holland geeft summier inzicht in de wijze waarop van de ontheffingen gebruik is gemaakt. Geen meldingen van aantallen verzoeken om schade te bestrijden, geen gegevens over aantallen verjaagacties van grondgebruikers en resultaten daarvan. Het jaarverslag 2006 volstaat met het vermelden van totalen van geschoten dieren en de maanden waarin gebruik gemaakt is van ontheffingen. Waar wel veel werk van is gemaakt, is het overnemen van schadebedragen van het Faunafonds. Over hoeveel ontheffingen en machtigingen er per diersoort zijn afgegeven en of de terugmeldingen correct zijn, wordt met geen woord gerept. Het hele jaarverslag is doorspekt met algemeenheden zoals: "geen tellingen voorhanden", "er wordt geschat", "relatief hoog", "de Faunabeheereenheid verwacht dan ook", "ongewenste situaties", "aanrijdingen nemen toe", "schade aan de fauna is gebleken", "situatie is complex te noemen", "effect is moeilijk in te schatten" enzovoorts. Wel kale afschotcijfers, zoals 836 geschoten knobbelzwanen en 2458 geschoten tamme ganzen. Verder zijn er klachten over geschorste ontheffingen door de rechter, die de beheerders belemmeren planmatige natuurdoelen tegen de vos te beschermen, klachten over de Amsterdamse Waterleidingduinen over het beheer van damherten, klachten over de dierenambulance die zich ontfermt over aangerezen reeën, enzovoorts. Drs. H. de Jong, voorzitter van de Faunabeheereenheid, besluit zijn voorwoord met "Verbetertpunten worden ter harte genomen". Heel

goed. Voert u om te beginnen de volgende keer de wet uit en laat weten waar uw hobbyjagers mee bezig geweest zijn.

Geloof het of niet

Zeeland heeft zo zijn eigen voorliefdes. Wat te denken van damhertenschade buiten de aangewezen leefgebieden in Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland en Walcheren die resulteren in afschot van 25 alleen *mannelijke* exemplaren, zoals uit de terugmeldingen blijkt? Prijken er nu 25 damhertgeweien aan even zovele Zeeuwse schoorsteenmantels? En fokken de jagers met de overgebleven vrouwtjes er nu net zo vrolijk op los als de Veluwe jagers met de wilde zwijnen? Ook de rapportage van geschoten grauwe ganzen in 2006 in Zeeland verloopt niet naar wens. Van de 131 ontheffingen werden 20 rapportages niet ontvangen. In totaal werden volgens de provincie 2590 grauwe ganzen geschoten. Hoeveel dode ganzen moeten wij nu inboeken voor de niet ontvangen rapportages die de provincie kennelijk voor lief neemt? Deze halfslachtige werkwijze kan natuurlijk nimmer dienen voor de evaluatie Flora- en faunawet die al in 2006 voltooid had moeten zijn, ware het niet dat er niets meer te evalueren valt nu de Flora- en faunawet inmiddels volledig op zijn kop is gezet. In totaal werden er in Zeeland ook nog eens 631 nesten van grauwe ganzen verstoord en 4341 eieren kapot gemaakt. Dat maakt de opmerking aan het eind van de rapportages dat in het Lapscheurse Gat, de Stierskreek en de Braakman "vele nesten waren leeggeroofd, wellicht door vossen en dat enkele ganzen werden gevonden met afgebeten kop" wel heel navrant.

Wie nu denkt dat het met de overige niet genoemde provincies wel goed zit, heeft het helaas mis. Daarom: *wordt vervolgd*.

De Utrechtse kwestie

LEO VAN DEN BERGH

In de provincie Utrecht hebben de jagers in samenwerking met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en het Utrechts Landschap afspraken gemaakt over het vangen en vergassen van diverse ganzensoorten in een aantal natuurgebieden, waaronder Vinkeveense en Loosdrechtse Plassen, Tienhovense Plassen, Eemmeer, Tull en 't Waal, Honswijk-Everdingen, Steenwaard, Buitenwaard en Gravenbol.

De provincie Utrecht heeft zonder enig voorbehoud de benodigde ontheffing verleend. In dit artikel geeft de schrijver hierop zijn ongezoeten kritiek.

Boerenganzen

De ganzenproblematiek in de provincie Utrecht omvatte aanvankelijk het almaar uitbreiden van groepen clandestien uitgezette, witte en bontgekleurde boerenganzen. Met name in de uiterwaarden van de Rijn en de Lek, waar deze vogels al sinds de jaren zeventig in verwilderde staat voorkomen terwijl daar door terreinbeheerders en jagers nooit tegen werd opgetreden, groeiden die populaties gestaag. Nadat gedurende de jaren tachtig de grauwe gans zich weer spontaan als broedvogel in de regio had gevestigd, trad, aanvankelijk op geringe schaal, vermenging op tussen deze soort en de gedomesticeerde ganzen. Bij groeiende broedpopulaties van zowel de grauwe gans als de 'boerengans' nam het aantal gemengde paren van jaar tot jaar toe. Dit heeft ertoe geleid dat er anno 2008 rond de duizend boerenganzen in de uiterwaarden tussen Amerongen en Nieuwegein aanwezig zijn. In hetzelfde gebied zouden blijkens tellingen van Staatsbosbeheer in de jaren 2005 - 2007 respectievelijk 1272, 2226 en 1147 grauwe ganzen zijn geteld.

Diverse ganzensoorten

Brandganzen komen sinds de jaren tachtig als broedvogel langs de Rijn en Lek voor. Aanvankelijk betrof het vrij vliegende vogels van een watervogelhouder op het eiland bij

de stuw te Hagestein. Al aan het einde van de jaren tachtig nestelden er in toenemende mate brandganzen stroomopwaarts bij de stuw te Maurik en niet veel later eveneens bij die te Driel/Westerbouwing en binnendijks eveneens in het Kromme Rijn- en Langbroeker gebied. Deze ontwikkeling, nooit aangepakt door terreinbeheerders en de plaatselijke wildbeheereenheden, heeft uiteindelijk geleid tot een populatie brandganzen die in 2007 rond de vierduizend vogels lag. Naast deze soorten broeden er eveneens sinds de jaren tachtig op een aantal plaatsen langs Rijn en Lek grotere of kleinere aantallen Canadese ganzen. Ook deze vogels zijn oorspronkelijk merendeels afkomstig

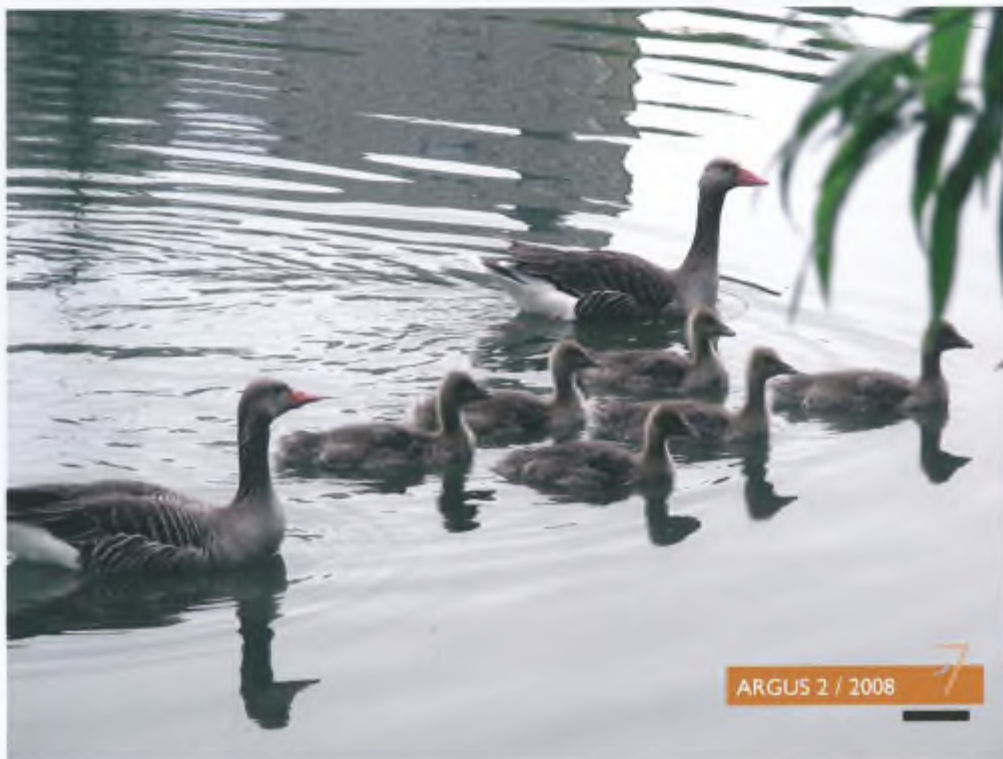
uit gevangenschap, maar omdat Canadese ganzen zowel in Scandinavië als in het Verenigd Koninkrijk zijn uitgezet als jachtvogel is het ook mogelijk dat een deel van onze broedvogels uit die Europese regio stamt. De meeste Canadese ganzen behoren tot de grote oostelijke vorm *Branta canadensis canadensis*, maar reeds in de jaren zestig werd een groepje van zes zeer kleine cackling Canadese ganzen gezien in de eendenkooi nabij Culemborg, waarvan door de kooiker een exemplaar bemachtigd kon worden. Tegenwoordig broeden er in en nabij de uiterwaarden op verschillende plaatsen kleine Canadese ganzen, die zich plaatselijk vermengen met brandganzen en vruchtbare nakomelingen voortbrengen.

Tussen de grote Canadese ganzen en de grauwe gans treedt eveneens bastaardering op. De nakomelingen van dergelijke gemengde paren zijn doorgaans niet vruchtbaar.

De nijlgans broedt al sinds de tweede helft van de jaren zestig in het gebied tussen de Culemborgse spoorbrug en Fort Honswijk en heeft zich vanaf het einde van de jaren zeventig over het gehele rivierengebied weten te verspreiden.

Elders in de provincie Utrecht komen alle genoemde soorten eveneens op een toenemend aantal plaatsen voor en ook daar lieten de verantwoordelijke wildbeheereenheden en terreinbeheerders de situatie jaar na jaar

Twee decennia geleden werd de grauwe gans weer broedvogel in Nederland. Utrechtse terreinbeheerders blijken daar niet blij mee.
Foto: Ineke van den Abeele.

Canadese ganzen staan ook op de lijst van te verdelen ganzen in de provincie Utrecht. Foto: Harm Niesen.

escaleren zonder er tegen in actie te komen. Pas nu de aantallen ganzen dermate groot zijn dat voorspeld kan worden dat iedere poging om met behulp van netten, vanginrichtingen of jachtgeweren de populaties binnen beheersbare grootheden terug te dringen, worden er plannen ontwikkeld en in grote haast ook uitgevoerd, die op zeer gespannen voet staan met de actuele waarden en functies van de gebieden waarin de meeste ganzen zich ophouden: in casu kwetsbare beschermde natuurreservaten en natuurontwikkelingsgebieden.

Er zij hier op gewezen dat het overgrote deel van de ganzen in het gebied tussen Amerongen en Nieuwegein in de uiterwaarden leeft en voornamelijk daar de grazige vegetaties benut, die echter vanwege verzuivering in het kader van natuurontwikkeling steeds minder geschikt worden als voedselgebied.

Boerenganzen versus wilde ganzen

Het behoeft geen nadere uitleg dat gedomesticeerde ganzen niet in de vrije natuur thuishoren. Vrij levende populaties van dergelijke dieren leggen vanwege hun veelal geringe mobiliteit een beslag op de beschikbare oppervlakte aan broed- en voedselterreinen en zij vermengen zich bovendien met vogels uit wilde populaties, waardoor op grotere of beperkter schaal bastaardering kan optreden. Vanuit een oogpunt van genetische zuiverheid van de wilde broedpopulaties is dit ongewenst. Het uit het buitengebied verwijderen van dergelijke populaties of individuen moet dus zowel vanuit het belang van natuurbehoud als vanuit dat van soortenbescherming positief worden beoordeeld.

Wanneer dit op een ethisch verantwoorde en technisch zorgvuldige wijze gedurende de slagpenruï kan plaatsvinden dan lijken mij daartegen weinig bezwaren te bestaan. Volkomen anders ligt dit echter met betrekking tot de inheemse wilde ganzensoorten, waarmee door de wetgever op een méér dan willekeurige wijze wordt omgesprongen. Niet voor de eerste maal blijkt namelijk dat de overheid omschrijvingen en definities bezigt die zowel avifaunistisch-, taalkundig als juridisch de toets der kritiek niet kunnen doorstaan. Zo is er thans sprake van 'zomerganzen' en 'winterganzen', begrippen die in relatie tot autobanden wellicht ingeburgerd mogen zijn, maar die absurd zijn om er ecologisch-temporaire verschijningsvormen van diersoorten mee te duiden. Evenmin is het avifaunistisch correct om broedvogelpopulaties tot 'overzomeraars' te bestempelen. Want dat zijn het namelijk in het geheel niet. Het zijn dieren die hier te lande in het zomerhalfjaar hun eieren leggen en uitbroeden en hun jongen grootbrengen, iets wat algemeen als reproduceren bekend staat. En omdat jonge ganzen pas in hun derde levensjaar (nb: een levensjaar is iets anders dan een kalenderjaar) geslachtsrijp worden en aan het broedproces kunnen deelnemen, bestaat een goed functionerende broedpopulatie derhalve ook uit een surplus aan niet

Grauwe gans.
Foto: Harm Niesen

geslachtsrijpe toekomstige broedvogels. Bij grauwe ganzen blijven die niet geslachtsrijpe vogels gedurende de periode van hun onvolwassenheid in of nabij de plaatsen waar zij geboren zijn. Bij de grutto bijvoorbeeld trekken de jonge vogels in hun eerste zomer (dus kort na het vliegvlug worden) naar de overwinteringsplaatsen in Afrika waar ze in het volgende jaar "overzomeren"! De Commissie voor de Nederlandse Avifauna onderscheidt jaarvogels, zomervogels, jaargasten, wintergasten, doortrekkers, onregelmatige gasten en dwaalgasten! Het feit dat een organisatie als SOVON zich in haar, in opdracht van LNV vervaardigde, rapportages de slordigheid wenst aan te meten om onzorgvuldig om te springen met het hantieren van avifaunistische begrippen, ontslaat de wetgever niet van haar verplichting om uiterste zorgvuldigheid te betrachten bij het tot stand doen komen van nieuwe wet- en regelgeving!

Niet schadelijk

Hoe legitiem is het eigenlijk om groot-scheepse en moeilijk controleerbare verdelingsacties te doen uitvoeren tegenover diersoorten die niet expliciet staan aangemerkt als 'schadelijk'? Grauwe - en andere ganzen staan niet als zodanig vermeld in de Flora- en faunawet en er is geen enkele reden om daarin verandering te brengen. Louter omdat het helemaal niet om schadelijke soorten gaat. In het Utrechtse geval betreft het enkele duizenden ganzen in uiterwaardgebieden die merendeels de status bezitten van natuurreservaat, natuurontwikkelingsgebied en/of ganzenopvanggebied. Het is bizar dat uitgerekend Staatsbosbeheer zich beijverd om ganzen weg te vangen en te doden in een gebied dat is aangewezen en ingericht om er ganzen op te vangen. Het argument dat de 'zomerganzen' het gras wegvreten voor de 'winterganzen' is dermate infantiel dat het tijdens een brainstormsessie van een Fauna-beheereenheid bedacht had kunnen zijn!

Het lijkt mij geboden dat er ten spoedigste een langlopend populatiedynamisch onderzoek wordt opgestart. Dit had overigens dé beleidslijn van de overheid moeten zijn alvorens ook maar één vrijstelling, ontheffing of afschotvergunning afgegeven had mogen worden. Maar klagende boeren en schietgrage jagers bepalen het beleid en niet het gezonde en verantwoorde verstand!

Exoten

Zonder enige definitie van het begrip 'exoot' wordt in de aanvraag gesteld, dat deze in aantal gereduceerd dienen te worden. Voor alle duidelijkheid: dit betreft tussen Amerongen en Nieuwegein per hectare omgerekend naar de aantallen over de afgelopen drie jaar 0,4 nijlganzen en 0,03 Canadese ganzen. Waarlijk een populatie om te vuur en te zwaard te bestrijden! Laat men in de ontheffing die soorten dus maar alvast buitensluiten! Want geen zinnig mens kan beweren dat 710 nijlganzen en 19 Canadese ganzen op een uiterwaardentraject van maar liefst 35 kilometer en een buitendijkse oppervlakte van 1760 hectare ook maar in de geringste mate schade kunnen opleveren. Een voorbeeld temeer van de wijze waarop er tegenwoordig verdelgingsvergunningen worden afgegeven! Het doet er niet meer toe of iets de toets der redelijkheid en het fatsoen kan doorstaan, want het gaat tenslotte toch maar om dieren en zolang er geschoten, gevangen en gedood kan worden is alles prima!

Kolgans en brandgans

Blijven over de kolgans en de brandgans. Ook gedoemd om verdelgd te worden, maar allerminst exoten. Kolganzen zijn bij ons

gaan broeden dankzij jagers die destijds, toen er een verbod kwam op het gebruik van levende lokvogels bij de ganzenjacht, hun geleewiekte dieren over de dijk hebben gezet. Met de allerbeste wil ter wereld kunnen de enkele tientallen kolganzen die in 2005-2007 in de uiterwaarden werden geteld als een bedreiging voor de boer en zijn banksaldo worden opgevat. Bovendien zal de kolgans zich zéker niet analoog aan de grauwe gans ontwikkelen en zijn er tot dusverre nog nergens duurzame populaties van enige omvang van deze soort ontstaan. Geen enkele reden dus om deze dieren te bestrijden.

Dan nog de brandgans, waarvan ons land reeds enkele omvangrijke broedkolonies telt. Brandganzen hebben zich vanaf de jaren zeventig in toenemende mate als broedvogel gevestigd in Zuid Zweden, aanvankelijk rondom de diergaarde Skansen bij Stockholm en op het eiland Gotland. Het lijkt acceptabel ervan uit te gaan, dat de groei van onze broedpopulatie samenhangt met de ontwikkelingen rondom de Oostzee en niet louter is toe te schrijven aan ontsnapte of moedwillig uitgezette tamme parkvogels. Volgens het 'zwaan kleef aan' effect zullen in het winterhalfjaar jonge wilde brandganzen gepaard zijn geraakt met onze broedvogels, zoals dat ook in Skansen en op Gotland is gebeurd. We kunnen daar een drama van maken maar ook deze dieren veroorzaken relatief weinig schade.

Tenslotte dat andere argument om de ganzen massaal de dood in te jagen. Zij grazen de graslanden zo kort dat er geen weidevogels meer kunnen broeden! Weidevogels? Jawel. Die bewoonden de uiterwaarden massaal voordat de natuurontwikkeling hen daar

het leven onmogelijk maakte. Het doet uitermate hypocriet en leugenachtig aan om nu de ganzen de schuld te geven van de teeloorgang van de eens zo unieke weidevogelstand. Dat hebben de boeren, de terreinbeherende instanties en de natuurontwikkelaars op hun geweten! En de ganzen hadden daaraan part noch deel!

Te gék voor woorden.

Het is altijd dienstig om te weten op welke weloverwogen gronden overheden tot hun besluitvorming komen. De Provincie Utrecht hanteert daarbij waarlijk het "Van God los" -model! De ruiende grauwe ganzen moeten massaal de gehaktmolen in omdat zij schade zouden aanrichten aan flora en fauna. Zo wordt het eten van de jonge spruiten van riet - één brug verder een zégen en het behoud van de Oostvaardersplassen - hier botweg opgevoerd als schadepost. Verder zouden de ganzen kanswieren eten en in plaats dat die Domstadse ambtenaren blij zijn dat de riet- en wiereters van het boerenland blijven, moeten en zullen zij aan het gas! Verder weer de botte leugen over de schade aan weidevogels en het eutrofiëren van voedselarme vennen. Hébben wij die dan nog in het Utrechtse?

En natuurlijk wordt naast de landbouwschade ook schade aan sport- en speelvelden en schade aan zweminrichtingen genoemd! Kan het nog gekker worden. Het is moeilijk te geloven dat de verleende ontheffing voortkomt uit serieuze ambtelijke overwegingen en niet is gebaseerd op een opstel uit een open inrichting. Nou ja, Den Dolder ligt toch ook in Utrecht?

	Locatie	Beheerder	Indicatie aanwezige ruipopulaite	Acties
Groep 1 "plassengebied"	Vinkeveense plassen incl. Bolshol	RMN en NM	ca. 6500 grauwe ganzen	3
	Loosdrechtse plassen (omgeving Kievitsbuurt)	RMN	ca. 2500 grauwe ganzen	1
	Tienhovense plassen/Molenpolder	SBB en NM	ca. 500 - 1000 grauwe ganzen	1
	Laagraven	RMN	in onderzoek	?
Groep 2 "Eemmeer"	De Kampen - Eemmeer	SBB en NM	1200 grauwe ganzen 700 Canadese ganzen	2
Groep 3 "de Lek"	Tull en 't Waal	SBB, UL en RMN	<i>Totaal in deze gebieden:</i> 850 boerenganzen	2
	Honswijk - Everdingen	SBB en UL	1150 grauwe ganzen	2
	Steenwaard	SBB	4000 brandganzen	1
	Buitenwaard	SBB		1
	Gravenbol	SBB en RMN		1
Totaal				14

Tabel 1: Overzicht belangrijkste ruigebieden voor "overzomerende" ganzen en voorgenomen aantal acties (laatste kolom).

Beheerders: RMN=Recreatieschap Midden-Nederland; NM=Natuurmonumenten; SBB=Staatsbosbeheer; UL=Utrechts Landschap.

Bron: Plan van Aanpak ganzen vangen vangen in de rui 2008-2010, opgemaakt door de faunabeheereenheid Utrecht, de provincie Utrecht en de hiervoor genoemde beheerders, februari 2008.

Waarom de vrije jacht op hazen gestopt moet worden

INGE SLOOS

De haas wordt het hele jaar door intensief bejaagd 'ter voorkoming van belangrijke schade'. In de praktijk is die schade echter zeer gering. De jacht op hazen heeft uitsluitend een recreatief karakter en moet worden gestopt. Het stopzetten van de jacht zal namelijk niet leiden tot grote toename van de aantallen en dus ook niet van schade.

Aantallen hazen in Nederland

Per jaar kan een gezonde, volwassen wijfjes-haas gemiddeld 11 jongen voortbrengen. Uit onderzoek is gebleken dat ruim 50% van de jongen sterft in de eerste maand, met name door mechanische landbouwwerkzaamheden (maaïen). Na de eerste maand kan daarnaast nog belangrijke sterfte optreden door ziektes als Coccidiosis. Maximaal 15% van de hazen overleeft het eerste levensjaar. In veel gebieden in Nederland is sinds 1970 sprake van een (matige) afname van het aantal hazen (zie figuur 1). Dit is met name te wijten aan schaalvergroting en intensivering van de landbouw, afbraak van het landschap

(o.a. minder variatie aan wilde planten) en gebruik van landbouwgif.

De haas wordt daarnaast intensief bejaagd. Jagers gaan ervan uit dat in het hele land ongeveer 40-50% van het zogenaamde 'herfstbestand' geschoten kan worden, zonder dat daardoor de populatie van het volgende seizoen negatief beïnvloed zou worden. In 2003/2004 en 2005/2006 zijn gemiddeld 210.537 hazen per jaar geschoten (7,6 per 100 ha). Het gaat hierbij echter om schattingen en opgaven door de jagers zelf. De aantallen geschoten dieren worden niet door nauwkeurige tellingen door onafhankelijke derden bijgehouden. Ook het aantal hazen

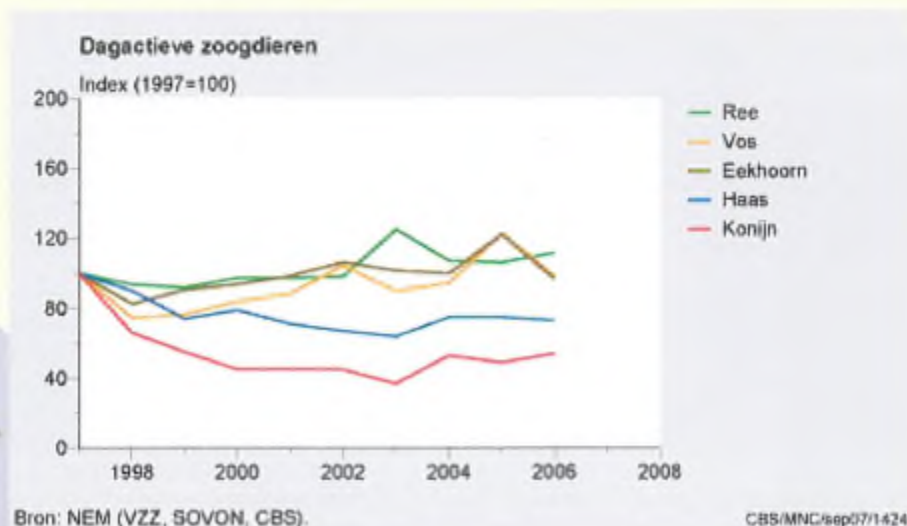
dat door stroperij omkomt is niet bekend. Een haas in het wild wordt ongeveer vier tot zeven jaar oud. Voor terreinen waar gejaagd wordt is berekend dat de gemiddelde levensduur nauwelijks meer bedraagt dan 1 jaar.

Wetgeving

Na de invoering van de Flora- en faunawet is de haas (evenals het konijn, de fazant, de wilde eend en de houtduif en ook de patrijs; voor deze laatste is de jacht echter gesloten) aangemerkt als een soort die als 'wild' bejaagd mag worden. De dieren mogen worden bejaagd van 15 oktober tot en met 31 december. De haas is aangemerkt als provinciale schadesoort, waarmee ook buiten het jachtseizoen op hazen kan worden gejaagd 'ter voorkoming van belangrijke schade' aan onder meer gewassen. In de praktijk betekent dit dat de jacht op de haas in de meeste provincies het hele jaar geopend is. De wetgever gaat er dus vanuit dat er genoeg hazen zijn en dat de jacht geen bedreiging kan vormen voor de aantallen hazen. Dat is vreemd want de cijfers spreken een andere taal.

Schade?

Het argument dat de haas moet worden bejaagd ter voorkoming van belangrijke land- of tuinbouwschade is onzin. Schade die door hazen wordt aangericht is zeer gering. In 2007 is totaal circa €20.000 aan

Figuur 1: Aantalsontwikkeling haas (Bron: Natuur- en Milieucompendium).

Echter omdat er intensief gejaagd wordt op deze predatoren zoals de vos, verstoren jagers ook deze natuurlijke balans.

Conclusie

Jacht op hazen heeft uitsluitend een recreatief karakter en is primair gericht op benutting voor consumptiedoeleinden. Bij voorkeur worden mannetjes (rammelaars) afgeschoten om zo de 'hazenoogst' veilig te stellen (moeren brengen immers jongen voort). Bij de afschotregistratie van wildsoorten wordt geen onderscheid gemaakt tussen schadebestrijding en benutting. Van overexploitatie is al sprake als meer dan een derde van de dieren wordt geschoten (bron: RIN). Hoe vaak komt het niet voor dat een gebied helemaal leeggeschoten is door overbejaging? De jachtdruk is mogelijk groter geworden na invoering van de Flora- en faunawet, omdat andere soorten niet of minder bejaagd mogen worden. Jacht heeft invloed op de leeftijdsamenstelling van een populatie en heeft dus invloed op kwalitatieve aspecten. De vrije jacht op hazen zou moeten worden stopgezet. De natuur kan zichzelf zeer goed redden voor wat betreft de aantallen hazen. De plezierjager is juist schadelijk. De verstoring van het natuurlijk evenwicht door jacht is een onderschat maar zeer kwalijk gevolg.

Met de steeds verdergaande nivellering van het landschap, gecombineerd met de enorme jachtdruk en ziekten is het zelfs niet onmogelijk dat de haas in sommige delen van ons land ineens zeldzaam in plaats van vrij algemeen wordt. Het treffen van maatregelen bij landbouwwerkzaamheden (bijvoorbeeld een wildredder) en agrarisch natuurbeheer kan helpen om de sterfte onder hazen te voorkomen. En laat de plezierjager een andere, *wel* diervriendelijke, hobby zoeken. Dan kunnen echte natuurliefhebbers ook in de toekomst van deze prachtige dieren blijven genieten.

schadevergoeding uitgekeerd (bron: Faunafonds). Hazen op grasland veroorzaken geen economische schade. Bij schade aan andere gewassen, zoals bloemen, kool, peen etc., blijkt vaak dat die door slechts enkele 'specialisten' veroorzaakt wordt. Dit komt omdat hazen soms opmerkelijke individuele voorkeuren vertonen. Gaat het om kostbare gewassen, dan kan in redelijkheid van de grondgebruiker worden verwacht dat deze ook behoorlijk investeert in alternatieve maatregelen. Er zijn voldoende alternatieven om schade aan dergelijke gewassen tegen te gaan. Ingazen en afleidend voeren kunnen adequate oplossingen zijn bij het voorkomen van schade.

Ook vanuit beheersoogpunt is jacht onnodig, met name door de invloed van de landbouw op de aantallen. Door wetenschappers wordt vermoed dat het stopzetten van de jacht niet zal leiden tot significante toename van de aantallen en dus ook niet van schade. Bij een grotere dichtheid zal de kans op besmetting door ziekten evenredig toenemen. Een andere populatiebeperkende factor is het teruglopen van de vruchtbaarheid van de moeren ten gevolge van de toenemende dichtheid. Het is een natuurlijk verschijnsel dat met de toename van de populatie het aantal predatoren mede toeneemt en de kans op predatie daarmee evenredig groter wordt.

Natuurbeheerders in een spagaat

JAN BOUTERSE

In het jongste nummer (2008-2) van het blad van de stichting het Zuid-Hollands Landschap stond een artikel met als kop 'Duivelse dilemma's' en als aandachttrekkende tussenkop 'de discussie over ganzen gaat met veel emoties gepaard'.

Bij het lezen van zulke koppen ben ik altijd direct op mijn hoede. Als het woord *dilemma* wordt gebruikt, is het de auteur er soms om te doen een probleem te creëren, of anders gezegd: een probleem te maken van iets wat misschien helemaal geen probleem is. En om vervolgens een smoes te hebben om een onpopulaire maatregel

te nemen. En als er in de sfeer van natuurbescherming of faunabeheer *emoties* bij worden gehaald, is het nog meer oppassen. Emoties zijn zaken waarbij je, door andere mensen ervan te beschuldigen dat ze die hebben, jezelf op een voetstuk plaatst van redelijkheid en nuchter verstand. Het bekende voorbeeld van misbruik van de emotiefactor: jagers beschuldigen faunabeschermers van emoties en noemen dat het *bambi-effect*, de tranen die gaan (of zouden gaan) vloeien bij het zien van de eveneens vochtige ogen van een ree die geschoten wordt, of van een jong zeehondje dat als eenzame huiler op het wad wordt gevonden. Maar zijn het niet juist de jagers die om redenen - die alleen maar als emotioneel gekenschetst kunnen worden - zieke of oude dieren uit hun 'lijden willen verlossen'?

Vraatzucht

Maar laten we proberen het artikel in het ZHL-blad onbevooroordeeld te lezen. Het gaat onder andere over wilde ganzen en over de *vermeende* vraatzucht van deze dieren.

Volgens het Zuid-Hollands Landschap tasten nijlgezen met hun uitwerpselen de waterkwaliteit in het moerasgebied De Boezem in de Vijfheerenlanden aan. Foto: Harm Niesen.

Boeren beklagen zich daarover, waarbij ze het met de natuurbeheerders eens zijn dat er nog te weinig ganzengedooftgebieden zijn ingericht. Het probleem is bekend: ganzen prefereren het malse groen van zwaar bemeste weilanden boven de taaie grassen van schrale natuurterreintjes. En als de vogels wel naar de duinvalleien trekken, vreten ze daar bij voorkeur lekkere orchideetjes. De terreinbeheerders van het ZHL in rep en roer! Dat zijn ze ook vanwege de uitwerpselen van Canadese ganzen en nijlgezen die de waterkwaliteit in het moerasgebied De Boezem in de Vijfheerenlanden aantasten ('ze vermesten en verpesten het water', staat in het artikel). Jaren geleden deden dat ook de aalscholvers in enkele duinmeertjes. Langs de Diefdijk (op de grens met Gelderland) maken de vogels het water van de speciaal voor amfibieën aangelegde poeltjes troebel. Elders krijgen grutto's in piasdraspercelen niet de kans om in het voorjaar bij

te komen van hun trektocht uit het zuiden, gehinderd als ze daar worden door alweer de grazende ganzen.

Wat nu?

Wat moet het Zuid-Hollands Landschap doen? Boeren kunnen gecompenseerd worden voor de vraatschade, een natuurbeschermingsorganisatie niet. Moet het Zuid-Hollands Landschap dan een aantal schrale bloemrijke hooilanden maar opofferen en bemesten om lekker mals ganzengras te produceren? Dat zal ten koste gaan van beschermde planten- en diersoorten. Een vergelijkbaar probleem was in de eerste week van mei op de radio te horen: vogelbeschermers in Friesland klagen over de achteruitgang van de grutto, juist ook in graslanden waar laat wordt gemaaid en ook het overige beheer in het teken staat van de weidevogelbescherming. Wat heeft men ontdekt: in deze wei- of hooilanden, die vaak worden

beheerd door natuurbeschermingsorganisaties, is in de bovenste tien centimeter van de bodem sprake van geringere aantallen regenwormen en andere lekkere hapjes dan in hoogproductieve weilanden. Verschraling is nodig als compensatie voor de zware (over)bemesting van het intensief beheerde boerenland, om zo weer enige plantenrijkdom te krijgen, met ook toename van insecten en andere diersoorten. Maar daar hebben de grutto's niet zo veel aan.

Ouderwets

Goed beschouwd zie je bij de Weidevogelbeschermers de wens naar, wat ik maar noem, ouderwets matig intensief beheerd grasland, laten we zeggen vergelijkbaar met het gewone agrarische beheer zoals dat tot in de tweede helft van de vorige eeuw in grote delen van Nederland plaatsvond. Als we daar de houtwallen en overige kleine landschapselementen van vijftig jaar geleden bij denken, lijkt ook mij dat voor veel wilde planten en vooral dieren helemaal geen slechte zaak. Ik weet dat ik me met deze laatste opmerking op glad ijs begeef. Sommige natuurbeschermers verlangen wel terug naar de situatie van zo'n honderd jaar geleden, uit de tijd dat Thijssen en Heimans hun uitstapjes in de Nederlandse natuur maakten en daarover zo fraai schreven. En nu verleg ik het ijkpunt naar vijftig jaar terug: al evenzeer een

onmogelijke wens. Maar het is wel goed om te weten waarom de natuur, of beter gezegd: de natuurwaarde van het Nederlandse boerenland, op genoemde ijkpunten in veel opzichten zo anders en zoveel *soortrijker* was dan tegenwoordig.

Spagaat

Het artikel in het ZHL-blad, ondertekend met 'de natuurbeheerders van het Zuid-Hollands Landschap' eindigt met de constatering dat de provincie verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Flora- en faunawet, en ook dat de provincie moet zorgen voor betrouwbare gegevens van tellingen van vogels, zoals de wilde en exotische ganzen. Want betrouwbare telgegevens zijn er veel te weinig, zo wordt gesteld. Gegevens van SOVON en van wildbeheer(s)eenheden blijken sterk te verschillen, wat de discussie vertraagt over welke maatregelen genomen kunnen of moeten worden. Juist deze week kreeg ik een brief van SOVON waarin de provinciale vogelwerkgroepen in Zuid-Holland weigeren mee te werken met (of hun gegevens ter beschikking te stellen aan) de WBE's. Dit vanwege de vrees dat hun gegevens door de jagers misbruikt worden om vogels te bestrijden, in plaats van te beschermen. Maar wat ik heb begrepen is dat er geen oplossing is gevonden voor een of andere vorm van samenwerking.

De natuurbeheerders van het ZHL stellen dat je alleen met betrouwbare cijfers kunt beoordelen waar eventueel 'bijgestuurd' kan worden. 'Dat is in het belang van de agrarische sector, én de natuur'. In welke richting dat bijsturen eventueel zou moeten gaan, staat niet vermeld. Ik vermoed dat de mensen bij het ZHL en ook bij andere beheerders van natuurterreinen dat ook niet goed weten, maar dat zij er heel weinig zin in hebben om problemen die er elders (in het boerenland) zijn, op te moeten lossen. Bijvoorbeeld dat zij binnen hun reservaten meer ganzengedoogeterreinen moeten inrichten, of dat ze jacht moeten toelaten waar ze dat niet willen. Kunnen ze dat tegenhouden? Organisaties als de provinciale landschappen en Natuurmonumenten lijken de laatste jaren meer energie te besteden aan een goede verstandhouding met de agrarische wereld dan aan het informeren en activeren van hun eigen leden en donateurs. Maar geldt dat ook voor het beschermen van planten en dieren? Bij een spagaat moet je heel erg uitkijken niet te veel de verkeerde kant uit te glijden...

Aalscholvers worden ervan beticht dat ze een belangrijke rol spelen bij de achteruitgang van de paling in het IJsselmeer. Foto: Harm Niesen.

jaarvergadering

De Faunabescherming 2008

Notities van de
jaarvergadering van
'De Faunabescherming'
in de Oostvaarders-
plassen, 17 mei 2008,
in restaurant
Willem Barentz
te Lelystad.

*De vergaderruimte van Restaurant Willem Barentsz leende zich uitstekend voor een levendige discussie.
Foto's Jaarvergadering: Harry Voss.*

10.45 u. Welkomstwoord en opening door vice-voorzitter van De Faunabescherming Harm Niesen, die vaststelt dat de opkomst (ruim 90 personen) wederom erg goed genoemd mag worden. In kort bestek laat hij een aantal aandachtspunten uit het voorbije jaar de revue passeren.

- Het blijft een zorgwekkend punt dat er op jaarbasis in ons land nog altijd enorme aantallen muskusratten door muskusrattenvangers gedood worden, terwijl nood-

zaak, effectiviteit en derhalve nut van deze ethisch verwerpelijke, dieronvriendelijke en geldverslindende activiteit nog nimmer daadwerkelijk onderzocht of gekwantificeerd zijn. Nog nooit is er in ons land een waterkerende dijk of kade als gevolg van ondermijning door dit knaagdier bezweken en de overlast beperkt zich doorgaans tot het plaatselijk ondergraven van oevers en slootkanten in het agrarische gebied.

- De ganzenproblematiek rond Schip-

hol vormt een voortdurend punt van aandacht. Hoewel de intensiteit van het luchtverkeer op en rond de luchthaven almaar toeneemt blijkt uit onderzoek dat de ganzenpopulaties (vrijwel uitsluitend die van de grauwe gans) in de regio slechts plaatselijk daadwerkelijk een meetbare stijging vertonen. Aanvaringen tussen ganzen en vliegtuigen schijnen nu en dan voor te komen, hoewel daarover geen exacte cijfers bekend zijn. Een vogel met een gewicht tot 4 kilogram veroorzaakt bij een aanvaring doorgaans geen technische schade die tot uitval van de motorfunctie kan leiden. Omdat er bij het vaststellen van de aantallen ganzen en de bestrijding van de vogels gebruik wordt gemaakt van jagers neemt SOVON hiervan afstand, vanwege de mogelijke onzuiverheid van de gegevens. Tellingen door jagers vallen namelijk doorgaans veel hoger uit dan tellingen die door onafhankelijke vakspecialisten worden uitgevoerd.

- Bij het bestrijden van ganzen die als een overlast op agrarische percelen worden

Vice-voorzitter Harm Niesen vertelde de belangrijkste zaken waar de stichting zich het afgelopen jaar mee bezig heeft gehouden.

beschouwd wil men deze vogels op Texel in de ruitijd massaal gaan vangen en vergassen. Dit vraagt om actie en het idee heeft postgevat om toeristen bij de boot in Den Helder te attenderen op de vogelvijandigheid van de bewoners van dit "voegeiland".

- Ook de grotendeels volkomen ongenueanceerde vogelvrijverklaring van 'exoten' in onze fauna blijft een zorgelijk punt. Zo mogen van oorsprong uitheemse soorten als de nijlgans en de Canadese gans het hele jaar door geschoten worden, maar ook een inheemse en wettelijk beschermde soort als de brandgans is in voorjaar en zomer zijn of haar leven niet meer zeker in dit land. Dat komt doordat de wetgever twee nieuwe gelegenheidsganzensoorten heeft uitgevonden: Winterganzen en Zomerganzen. De winterganzen wordt in toenemende mate het veroorzaken van landbouwschade aangewreven waardoor kwistig met afschotvergunningen wordt rondgestrooid, terwijl zomerganzen met nest, eieren of kuikens en al als afval door jagende Faunabeheerders vernietigd mogen worden.

Daarbij ontbreekt ieder in- en overzicht in vergunningen- en vrijstellingenbeleid omdat dit per provincie via de lokale Faunabeheereenheid worden geregeld, die vervolgens iedere geweerdragende beheerder van een individuele ontheffing voorziet. Jagers moeten zélf een beheerplan voor door henzelf af te schieten en door henzelf benoemde probleemsoorten opstellen, dat vervolgens door niemand getoetst en doorgelicht wordt. Over onversneden wanbestuur gesproken!

- Aangiften van overtredingen van het vergunningen- en vrijstellingenbeleid en van de Flora- en faunawet kunnen worden ingediend bij het Regionale Milieuteam van de politie, waarna er dikwijls helemaal niets mee gedaan blijkt te worden. Een dergelijke aangifte bij de politie heeft echter tot gevolg dat een vervolgaangifte bij de AID reeds op voorhand kansloos is, zodat misstanden beter in eerste instantie via de AID kunnen worden aangemeld.

11.15 u. De voorzitter geeft de aanwezigen gelegenheid om vragen of opmerkingen naar voren te brengen. Hiervan wordt in ruime mate gebruik gemaakt. Aan de orde komen onder andere de volgende zaken:

- Gerda Verburg van LNV heeft Wageningen UR opdracht gegeven om te onderzoeken hoe 'beheersmatig' afgeschoten dieren (ganzen) geschikt kunnen worden gemaakt voor consumptie (= verhandeling).

Hiermee wordt op een onmiskenbare wijze onze inheemse avifauna toegevoegd aan de lange rij van oogstbare en verhandelbare agrarische consumptiegoederen! De doelstellingen hierachter mogen duidelijk zijn! Het stimuleren van het eten van wild in een land waar steeds méér consumenten stoppen met het eten van vlees uit de bio-industrie.

- Utrechtse ganzenflappers zouden aangeboden hebben om ruiende zomerganzen te gaan vangen en door middel van vergassen om het leven te brengen. Voordat in ons land de gaskamer weer een alledaagse methode van Erledigung voor ongewenste levensvormen gaat worden, lijkt het geboden om aan deze dier- en mensonterende praktijken ten spoedigste een rücksichtslos einde te maken.

- Er circuleert een persbericht waarin wordt vermeld dat SBB in de Oostvaardersplassen maar liefst 100 wolven wil gaan uitzetten, op advies van Frans Vera. Later zal blijken dat dit bericht niet conform de feiten is, maar dat SBB er geen problemen mee zou hebben wanneer de wolf het gebied op eigen kracht zou bereiken. Voor een door de heer Dupont en zijn (niet aanwezige) echtgenote voorgestelde coalitie tegen deze plannen lijkt dan ook vooralsnog geen aanleiding te bestaan. Dat Martin Gaus enthousiast is over zijn zelfgefokte wolven en daarvoor mogelijk een afzetmarkt zoekt maakt dat niet anders. In het algemeen kan er bij het uitzetten van grote zoogdieren gesteld worden, dat éérst

de ecologische macro-infrastructuur optimaal in orde dient te zijn alvorens überhaupt aan uitzetten gedacht zou mogen worden.

- De Japanse oester, ingevoerd door de Zeeuwse vissers, heeft zich inmiddels zo sterk ontwikkeld dat er over een plaag wordt gesproken die alles overwoekerd. Thans worden zij massaal weggevangen en in diep water in het estuarium gestort. Dit is echter geen oplossing voor het probleem, maar slechts symptoom bestrijding. Het is beter om te zoeken naar goede gebruiksmogelijkheden van deze oesters. Mossel- en oestervissers zijn zélf de oorzaak van de grote problemen die met deze schelpdieren ontstaan zijn. De voorzitter wijst erop dat er geen milieuvriendelijke en effectieve oplossing is. Over een aantal jaren zal de situatie echter ongetwijfeld veranderen en zullen de aantallen vanzelf teruglopen. Het is een kwestie van afwachten.

- Er heerst een sterke willekeur bij het afschot van grote zoogdieren zoals reeën, herten, zwijnen e.d. omdat vooral de mannetjes worden afgeschoten en de vrouwtjes als fokobjecten worden benut waardoor kunstmatig grote populaties worden gekweekt.

- Info over jacht, afschot e.d is te krijgen via de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer (www.nojg.nl).

- De Dierenbescherming afdeling West-Friesland kent de Faunabescherming niet en wil graag informatie. De voorzitter

zegt toe een keer een lezing te geven voor deze afdeling.

- Op de vraag waarom er zoveel op vossen wordt gejaagd geeft de voorzitter aan dat het onzin is. Het gebeurt zuiver en alleen vanwege de wens van de jagers. Het aantal vossen zal er echter niet door afnemen. De reactie van jagers is dan meestal dat het dus ook niet erg is als zij hun hobby op deze soort botvieren.
- Toen de Partij voor de Dieren in de Kamer kwam hoopen wij dat de politiek meer aandacht aan dieren zou gaan besteden. Helaas heeft deze toegenomen aandacht zich eerder tegen de dieren gekeerd. Er wordt nu meer gejaagd dan ooit.
- Op een opmerking vanuit de zaal dat er ook goede boeren zijn merkt de voorzitter op dat boeren zich moeten bezighouden met dat waar ze goed in zijn en dat is het kweken van voedsel. Zij moeten zich absoluut niet bezighouden met het beheren van natuur.

Omstreeks 12.30u. sluit de voorzitter de vergadering en wordt de aanwezigen een lunch aangeboden. Om 13.45u. volgt de middagexcursie per touringcar naar de Oostvaardersplassen.

De vegetarische 'hap' vond gretig aftrek.

Tijdens de middag-excursie door de Oostvaardersplassen liet het weer wel wat te wensen over.

In memoriam Clovis Cnoop Koopmans

Je tas
definitief
op tafel...

Op 25 maart 2008 overleed natuurliefhebber en gepassioneerd anti-jager Clovis Cnoop Koopmans. Clovis heeft veel voor De Faunabescherming betekend, heel veel. Jarenlang was hij adviseur van de stichting, schreef hij artikelen voor Argus, leverde hij op zijn eigen wijze bijdragen aan onze activiteiten en was hij bovenal prominent 'aanwezig' op onze jaarvergaderingen, symposia en congressen. Bij het afscheid van Clovis op 1 april jl. op de begraafplaats Zorgvlied in Amsterdam sprak Rita Stockmann namens De Faunabescherming de volgende tekst uit.

Beste Clovis,

Vandaag moeten we onverwacht afscheid van je nemen. Je was er altijd zo vanzelfsprekend dat we nauwelijks merkten dat je ouder werd en dat er een dag zou komen dat we 't zonder je zouden moeten doen. We bewaren prachtige herinneringen aan je. De in het wild levende dieren namen een bijzondere plaats in je leven in en hun bescherming ging je altijd ter harte. Als het even kon vertoefde je in hun midden in je vakantiewoning op de Veluwe midden in Het Planken Wambuis, waar je de mooiste momenten van je leven beleefde. Het was een grote teleurstelling voor je toen Natuurmonumenten besloot de woning 'terug te geven aan de natuur'. Hoezeer je dat de natuur ook gunde.

Je ging er nog dikwijls terug en stelde dan aan de hand van de prenten vast dat de edelherten hadden gewandeld op de plaats waar voordien jouw keuken had gestaan.

Jouw dominante visie paste zozeer bij je karakter, dat niemand er ooit aanstoot aan nam. Het bracht je ver. Tijdens vergaderingen gebruikte je de "tas op tafel" als het ultieme machtsmiddel om besluitvorming te beïnvloeden onder dreiging van je vertrek, waarvan iedereen wist dat we je ongaarne zouden zien vertrekken. Je had zo'n enorme invloed op het verloop van vergaderingen dat je het je kon veroorloven om belangrijke agendapunten weg te schuiven met de opmerking "kunnen jullie dat misschien buiten de vergadering even bespreken", waarna je tot ieders verbazing begon met niet-geagendeerde punten ter tafel te brengen.

Je was markant in de Eerste Kamer, waar je als atoompacifist tegen de defensiebegroting stemde. Je was markant in de Amsterdamse gemeenteraad waar je het samen met Freek Tamineau Salm voor elkaar kreeg de Amsterdamse waterleidingduinen jachtvrij te krijgen, waarmee je aantoonde dat jacht geen enkele bijdrage leverde aan het zogenaamde beheer van de populatie, maar dat de populatie heel wel in staat was tot zelfregulering.

Je verzette je met succes tegen de bebouwing van de Oeverlanden Nieuwe Meer. Je wendde je invloed aan om de barbaarse drijfjacht op wilde zwijnen tegen te houden. Je was een held in het verzet tegen aantasting van de natuur en dat zullen we nooit vergeten.

Wanneer er tijdens werkzaamheden van De Faunabescherming druk gevouwen werd voor de verzending van symposiumuitnodigingen, was je aanwezig met de vanzelfsprekendheid van een vrijgestelde, waar anderen druk aan het werk waren. Wanneer je dan rond middernacht meldde "Nu wel honger te hebben" had Marthe als enige het gezag om te zeggen: "Clovis, wie niet werkt, zal ook niet eten". Dat eten kwam er dan toch natuurlijk en we hebben er veel en hartelijk om gelachen.

Vandaag zet je je tas op tafel voor het definitieve vertrek. We hadden het niet aan zien komen. We zullen je missen en niet snel vergeten.

John Feminor Cooper beschreef in 1826 in 'De laatste der Mohikanen' de reis naar de eeuwige jachtvelden. Clovis, je bent in tal van opzichten de laatste der Mohikanen. Een linkse rechter die vond dat het rechter zijn heel goed te combineren was met het bedrijven van politiek en het voeren van actie. Als er zoiets bestaat als de eeuwige jachtvelden, is het heel goed dat daar ook rechters en activisten zijn zoals jij Clovis. Hoezeer we je hier ook zullen missen!

Bij De Faunabescherming zullen we de goede herinneringen van onze gezamenlijke avonturen koesteren en we zullen er alles aan doen de Amsterdamse Waterleidingduinen vrij van jagers te houden, zoals jij het graag gewild had. Bedankt voor al je inzet voor mensen én voor dieren!

Stichting De Eik(el)

GERARD ELLENBROEK

In het kader van haar 100-jarig bestaan richtte de KNJV in 2004 een nieuwe stichting op met de schijnbaar onschuldige naam 'De Eik'. Deze stichting werd, volgens eigen zeggen, in het leven geroepen om een bijdrage te leveren aan de financiering van een bijzondere leerstoel faunabeheer aan de Universiteit van Wageningen. Het doel van de stichting werd geformuleerd als: het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek en onderwijs ten behoeve van een duurzame flora en fauna. Verder zou de stichting zich onledig moeten houden met informatievoorziening en met samenwerking met andere "groene" organisaties. De dubbele aanhalingstekens om het woord *groene* zijn niet van mij, maar van de jagers zélf. En dat is, zoals verderop in dit stuk duidelijk zal worden, niet voor niets.

Met haar ruim geformuleerde doelstelling kan de stichting dus alle kanten op. Opmerkelijk is de tegenstrijdigheid tussen een leerstoel faunabeheer en het streven naar een duurzame flora en fauna. Ten eerste is er van oudsher in jagerskringen erg weinig interesse voor onze flora aan de dag gelegd. Ja, de flora van wildakkers of de takjes die men geschoten zwijnen in hun bek pleegt te steken, daar wil men

zich dan nog wel eens om bekommeren. Maar wat dat met duurzaam te maken heeft, kan ik zo één, twee, drie niet bedenken. Ook een duurzame fauna lijkt mij niet echt iets dat jagers nastreven. Tenzij zij aan het woord duurzaam een andere betekenis geven dan men in de natuurbescherming gewend is te doen. Duurzaam betekent letterlijk: lang standhoudend, goedblijvend. Duurzaam gebruik betekent dus dat je in een gebied

zorgvuldig omgaat met natuur en milieu en ervoor zorgt dat er niets verloren gaat. Je kunt het echter ook interpreteren als het in stand houden van een vastgesteld aantal planten of dieren van een bepaalde soort. Bijvoorbeeld 100 wilde zwijnen, 500 ganzen en 200 konijnen. Worden het er meer, dan schiet je ze af, worden het er minder, dan voer je ze bij of schiet hun (natuurlijke) vijanden af. Wat voor zwijnen overigens wel lastiger wordt, hoewel...

Maar terug naar de leerstoel. Op de website van Stichting De Eik wordt duidelijk gemaakt waar het deze stichting eigenlijk om gaat: "*De komst van een bijzondere Leerstoel Faunabeheer is voor de toekomst van faunabeheer/wildbeheer/jacht in ons land van groot belang. De instelling van deze Leerstoel is een nieuw signaal dat een groot deel van de Nederlandse samenleving veel positiever aankijkt tegen jacht en wildbeheer dan tien jaar geleden ...*" Een bijzonder vreemde redenering. Je koopt, omdat je daar de centen en de juiste connecties voor hebt, voor veel geld een jachtstoel en zegt dan dat dit een signaal is dat een groot deel van de Nederlanders positief is over jacht. Het ergste is echter niet dat de KNJV en dus de stichting Eik geloven dat er meer draagvlak is voor jacht, maar dat gerenommeerde deskundigen in zee gaan met zo'n eenzijdig denkende club. In het clubblad van de KNJV, de Nederlandse Jager, stonden onlangs interviews met de twee bij de leerstoel betrokken hoogleraren van de Wageningense Universiteit: Prof. Herbert Prins en de Canadese hoogleraar Ronald

Trots poseren bij het gewei van een eland, geschoten in Alberta, Canada.

Volgens Prof. Ydenberg is de jacht in Canada volledig geaccepteerd. De vraag is alleen: door wie?

Ydenberg. Prins, die faam geniet als deskundige op het gebied van (Afrikaanse) hoefdieren en grofwildjacht, is zelf geen jager. In het genoemde interview zegt hij dat het hem niet interesseert dat zijn onderzoek wel of niet bijdraagt aan een betere acceptatie van de jacht in de samenleving. Ook Ydenberg, die evenals Prins niet jaagt, denkt dat hij weg kan komen met de opmerking "Ik ben niet voor of tegen jacht. Ik sta er blanco tegenover. Met de politieke controversen tussen jacht en anti-jacht wil ik me niet bemoeien. In Canada is jacht volkomen geaccepteerd." En even verderop: "De wetenschap kan antwoord geven op vragen als: laat een bepaalde wildpopulatie bejaging toe of niet? En zo ja: in welke mate? Wat er vervolgens mee gedaan wordt, is aan anderen. Dat neemt niet weg dat een vereniging als de KNJV een sterker verhaal heeft als zij datgene wat ze beweert, weet te onderbouwen met cijfers." Dus toch. Want in feite zegt Ydenberg hiermee dat de uitkomsten van zijn onderzoek de beweringen van de KNJV zullen gaan ondersteunen. Wiens brood men eet, wiens woord men spreekt.

Ook de opstelling van de secretaris-directeur van de KNJV, de heer Alferink, in een interview in het Vakblad voor Biologen, Bio-nieuws, laat weinig te raden over als het gaat om de uitkomsten van de Wageningse studies: "We willen het ecologische onderzoek in Nederland naar faunabeheer graag op een hoger plan tillen", zegt hij. "Bij rapporten van SOVON en Alterra waarvan we nu afhankelijk zijn voor ecologische analyses, wordt de optie van jacht als beheersvorm per definitie uitgesloten. Vaak krijg je aan het begin van zo'n onderzoeksrapport ook nog een politiek statement mee tegen jacht." Terecht is deze opmerking bij SOVON (zie SOVON Nieuws, jaargang 20:3) in het verkeerde keelgat geschoten: "Het lijkt erop dat de KNJV alleen maar blij is met uitkomsten uit een onderzoek waarin afschot wordt voorgesteld als beheersmaatregel. Als dat niet het geval is, is het onderzoek niet goed." SOVON zette daarmee de beoogde samenwerking in het kader van gegevensuitwisseling met de KNJV dan ook per direct in de ijskast*). Dat kunnen de heren hoogleraren en de vier AIO's, die binnenkort onder hun leiding van

start gaan met hun studies, alvast in hun neutrale zakken steken. Niet voor niets zegt Stichting De Eik op haar website dat het onderzoek zal plaatsvinden op basis van de door jagers van de WBE's gevoede databank van de KNJV. Lekker onafhankelijk en onbevooroordeeld dus. Verder worden de jonge onderzoekers via het bureau van de KNJV in het veld bijgestaan door diezelfde jagers van de WBE's. Jammer is het wel, dat je als jonge wetenschapper op een Nederlandse Universiteit op deze manier op voorhand je onderzoeksvrijheid kwijt bent. Bij dit alles blijft echter onduidelijk waarom de KNJV haar stichting ter financiering van de leerstoel faunabeheer de naam 'De Eik' heeft gegeven. De enige verklaring die ik daarvoor kan vinden is dat er aan een eik behalve takken en bladeren ook vruchten groeien. En deze laatste zijn in jagerskingen (on)opvallend goed in te passen.

*) Zie ook het artikel van Jan Bouterse "Natuurbeheerders in een spagaat" op pagina 12.

De buit van de Vos

Vierdaagse

KNJV-leden zijn van plan om als groep van 40 personen de Nijmeegse vierdaagse 2008 te lopen. Vooral de voorbereiding op de wandeltocht zien de jagers als een grote happening.

Gedacht wordt aan oefenmarsen, verspreid over de mooiste jachtvelden van Nederland. Bij deze oefenmarsen zijn ook de jachthonden van harte welkom. Het is *de* kans om collega-jagers uit het hele land te ontmoeten en tijdens de wandelingen alle jachtverhalen van het afgelopen seizoen nog eens gezellig door te nemen, aldus de leden van de Jagersvereniging.

Heidense valkuilen

De valkuilen die in de Heidense Bossen zijn gevonden, zijn daar mogelijk door stropers geplaatst. In de valkuilen zaten betonblokken met lange scherpe pinnen. Volgens een jachttopziener is dit een aloude jachtmethode die illegaal is, maar van tijd tot tijd toch nog wel wordt aangetroffen. Het is bekend dat met dit soort attributen wordt gejaagd op roofdieren zoals vossen en dassen.

Spaarnwoude

Als wandelaar of jogger ben je in Spaarnwoude je leven ook niet zeker als het om jacht gaat. Daar wisselt de ene jachtploeg de andere af bij de nachtelijke strooptocht op vossen. Mensen die in het jachtgebied (Het Schap) wonen hebben van tevoren een brief gekregen dat er kan worden gejaagd. Bewoners hoeven niet te schrikken wanneer er tijdens tv-kijken buiten een schot valt. Ook kan het gebeuren dat een jogger of wandelaar in het recreatiegebied in de donkere uren een onverwachte knal hoort uit een geweer. "Alle risico's zijn daarbij uitgebannen", zeggen de jagers. *Bron:* Haarlems Dagblad.

In het recreatieschap Spaarnwoude zijn ook nog vijf jachtdagen per jaar beschikbaar gesteld ten behoeve van de plezierjacht. De vossen worden door de jagers als concurrent gezien, dus moeten ze dood. Dat er geen

Het is weer lente. Vogels vliegen af en aan met takjes en ander materiaal voor het bouwen van een nest. Ondanks het feit dat de vogels aan het nestelen en aan het broeden zijn, wordt er flink gekapt en gesnoeid, zowel in het openbaar groen als in particuliere tuinen.

Op de vraag aan een gemeentewerker of er wel rekening wordt gehouden met het broedseizoen wordt bevestigend geknikt. "Als wij geen nest in een boom zien, mogen we kappen. Maar als het een eksternest is dan mag het ook, want die zijn schadelijk, die roven namelijk nesten leeg, antwoordde de man heel stellig en een beetje dom.

Hoeveel nesten van de kleine grondbroeders worden daarbij vernield en vertrappt als de gekapte bomen vallen op de bosschages? Hoeveel nesten van grondbroeders en weidvogels worden verstoord en vernield door jagers die zelfs in de nachtelijke uren op jacht gaan naar vossen en andere dieren?

Een 'vogelman' in Purmerend had zo zijn eigen methode om een merelnest te beschermen tegen kraaien en kauwen. De man noemt zich vogelliefhebber en gaf aan dat hij kraaien en kauwen doodt omdat deze vogels de eieren opeet van merels. Hij had in zijn tuin een merelnest met vier eieren ontdekt. Toen hij de volgende dag ontdekte dat de eieren verdwenen waren, besloot hij kauwen en kraaien te vangen en te doden zodat meer eitjes van merels zouden uitkomen. Tegen de man is proces-verbaal opgemaakt en de kooi is in beslag genomen. *Bron:* Noord-Hollands Dagblad.

Wildwisseltrofee

Ieder jaar wordt er door leden en WBE's op honderden manieren voorlichting gegeven waardoor "de jacht in de lokale samenleving een steeds duidelijker plaats krijgt", vindt de KNJV.

Een enkele jaren geleden in het leven geroepen prijs van de KNJV is dit keer toegekend aan de Wildbeheereenheid Tubbergen. Die prijs, een grote wisselbeker en een cheque ter waarde van 1000 euro, werd tijdens de ledenvergadering van de KNJV in ontvangst genomen.

Miriam ten Velde, lid van een commissie van de WBE, was de drijvende kracht achter de gewonnen onderscheiding omdat zij de activiteiten van de WBE Tubbergen onder de aandacht van de KNJV bracht.

Tot de activiteiten behoorden onder meer de samenwerking met het praktijkonderwijs voor moeilijk lerende kinderen, meldde voorzitter Hampsink. Deze kinderen verrichten onder toezicht oog van de biotoopcommissie diverse veldwerkzaamheden. De reewildtellingen, de schoonmaakdag, wildteldag, de problematiek van de loslopende honden en het plaatsen van wildspiegels hebben de plaatselijke publiciteit gehaald. Schoolklassen werden door de jagers vermaakt met onder meer een roofvogelshow. *Bron:* Twentsche Courant Tubantia.

Als het om imagoverbetering gaat, steken jagers elkaar graag veren op de hoed. Een goede reden om het werk dat de jagers vrijwillig en zo graag doen, in twijfel te trekken.

risico bestaat tijdens het jagen geloven de jagers zelf niet.

Niet voor niets zijn er al jagers die uit veiligheidsoverweging tijdens de jachtactiviteiten oranje vesten dragen, om te voorkomen dat ze *elkaar* afschieten.

Jager schiet huiskat dood

De politie heeft achterhaald wie eind maart een kat heeft doodgeschoten aan de Butersdijk bij Lettele. Het spoor leidde uiteindelijk naar een 51-jarige Raaltenaar. Hij bekende met zijn jachtgeweer een kat te hebben gedood. De eigenaar deed direct aangifte bij de politie, maar de dader kon tot afgelopen woensdag niet worden achterhaald. Tegen de jager is proces-verbaal opgemaakt. Hij had het dier doodgeschoten omdat katten veel schade kunnen aanrichten in het jachtveld.
Bron: De Stentor.

In Minnesota heeft een zeer triest jachtongeval plaatsgevonden. Een Amerikaan schoot per ongeluk zijn 9-jarige zoon dood nadat hij hem tijdens een jachtpartij aanzag voor een kalkoen. De jager schoot zijn zoon in de borst. De man belde meteen de alarmdiensten maar toen die arriveerden, konden ze niets anders dan de dood vaststellen. De politie onderzoekt de zaak.
Bron: Het Laatste Nieuws.

Boerenganzen afgemaakt

Sinds enkele jaren is de gemeente Purmerend bezig om de ganzenpopulatie terug te dringen. Eerst waren het honderden Canadese ganzen die werden weggevangen en afgevoerd door het plaagdierbestrijdingsbedrijf Duke Faunabeheer. Nu zijn ook de boerenganzen niet meer veilig, aldus een buurtbewoner. De boerenganzen zijn in de jaren zeventig door buurtbewoners aangeschaft en werden dagelijks gevoerd en verzorgd door mensen uit de omgeving. Met de gemeente was afgesproken dat er een groep van tien ganzen, waaronder exemplaren van 30 jaar oud, mocht blijven. Ook was er afgesproken dat er geen boerenganzen zouden worden gedood

maar dat ze zouden worden herplaatst. Duke Faunabeheer was daar ook van op de hoogte. Met verontwaardiging werd gereageerd toen bleek dat de groep boerenganzen toch was weggevangen. Bovendien zaten de ganzen op nesten en die zijn ook leeggehaald en vernield. Een telefoontje naar Duke Faunabeheer om de ganzen te redden, bleek te laat. De ganzen waren inmiddels door het betreffende bedrijf afgemaakt. De verantwoordelijke wethouder Krieger, die opdracht had gegeven voor het wegvangen, heeft zijn excuses gemaakt aan de woedende bewoners. De ganzen hebben daar echter niets meer aan.
Bron: Noord-Hollands Dagblad.

Vogelraster weert ganzen uit boerenland

Natuurmonumenten plaatst samen met agrariërs een weidevogelraster vlakbij Giethoorn. Het hek van vier kilometer lang en zestig centimeter hoog beschermt het boerenland tegen grazende ganzen. Het ganzenraster is betaald door het Faunafonds, de organisatie die ook schadevergoedingen uitkeert aan boeren. *Bron:* Natuurmonumenten.

Roofvogelvervolging

In het kleine natuurgebied De Rietput tussen Winkel en Aartsoud is een paartje dode kiekendieven aangetroffen. Uit onderzoek is gebleken dat de roofvogels opzettelijk zijn vergiftigd. De Milieupolitie probeert te achterhalen hoe en door wie dit is gebeurd. Eerder werden roofdieren in het natuurgebied 't Zwanenwater ook al slachtoffer van een gifmenger. De pachter van het natuurgebied heeft aangifte gedaan. In de buurt van de gevonden roofvogels lag een dode grauwe gans. Kiekendieven en gans zijn opgestuurd naar een onderzoekslaboratorium.
Bron: Schager Courant.

Als u informatie heeft voor deze rubriek of wilt reageren, dan kunt u e-mailen naar de redactie van de Argus. Zie het colofon op pagina 3.

*Meerkoeten met nest.
Foto Gerard Ellenbroek.*

Wij zien u graag!

Tafeleend. Foto Harm Niesen.

LEO VAN DEN BERGH

Op een koude aprildag liep ik door een polder in de buurt van Alkmaar, toen ik eensklaps het geluid hoorde van kolganzen en rietganzen. Dat is op zichzelf rond dat tijdstip al niet normaal en zéker niet op een plaats waar deze Siberische vogels zich zélf in de winter maar mondjesmaat vertonen. Er klonken nog méér geluiden van de overkant van de vaart, waar zich volgens de topografische kaart een plasje bevond, dat echter geheel omringd door geboomte aan het oog onttrokken werd. Ik hoorde daar namelijk grauwe ganzen, nijlganzen, brandganzen en Canadese ganzen. Een gezellige boel dus, maar iets zei me dat het hier absoluut niet in de haak was.

Daarom liep ik 's avonds van mijn ter plaatse geparkeerde auto naar een bruggetje over de Bergerringsloot en vervolgens langs een prachtige oude poldermolen een kleine kilometer terug naar de bewuste plas. De wandeling verliep soepel en zonder enige hindernis en zo kwam ik terecht bij een bizarre opstelling van vervallen bunkers uit de Tweede Wereldoorlog, zoals er in dit deel van de provincie op wel meer plaatsen

krijgskundige artefacten de herinnering aan het langdurig ongenode bezoek van onze oosterburen levend houden. In dit terrein liep een groot aantal rijpaarden rond en ook zag ik er twee paartjes kolganzen, een paartje grauwe ganzen en een paartje nijlganzen in een afgegaasd graslandje. Het bleek er letterlijk te léven van de konijnen, die kennelijk niet te lijden hadden onder de virale aan-doening welke inmiddels vrijwel onze hele nationale konijnenpopulatie gemold heeft. Ook scharrelden er enkele hazen rond en de plas bleek bevolkt te worden door wilde eenden, slobbeenden, kuifeenden, tafeleenden en een enkele smient en pijlstaart. Op het water dobberde een plastic lokeend ten teken dat mijn vermoeden niet vér bezijden de realiteit lag. Terwijl ik door de kijker turend

Blik op de Philisteinse Polder
ten zuiden van Bergen, Noord-Holland.
Foto Harm Niesen

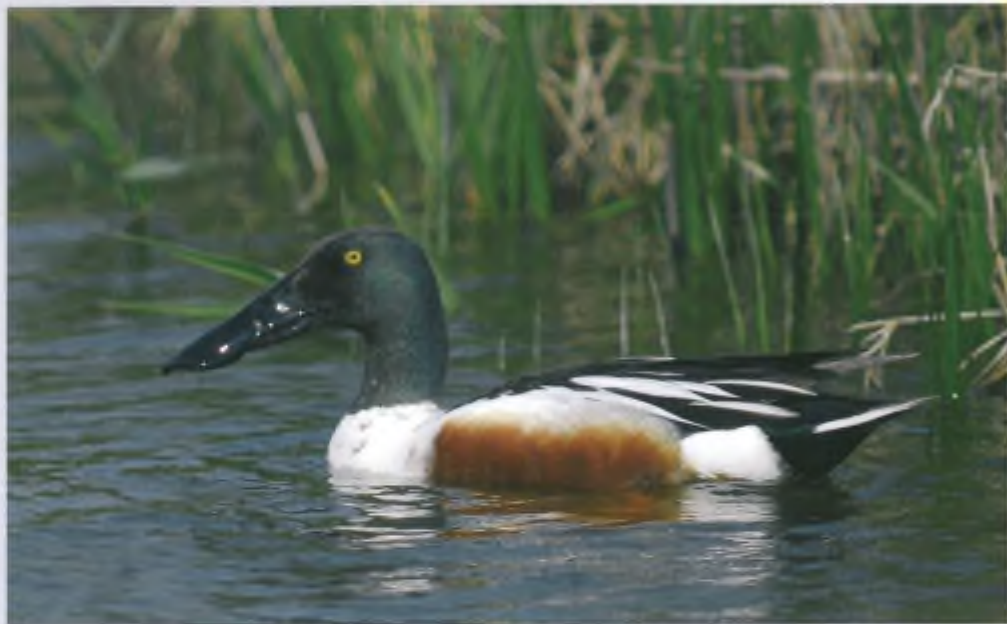

de eenden stond te tellen, naderde er over het onverharde weggetje waarlangs ik mij ophield een fonkelnieuwe paardentruck, bestuurd door een nors kijkende man in stemmig jachtgroen colbert, bijgezet door een tweetal keurig geklede en tiptop verzorgde dames. De wagen stopte enkele meters bij mij vandaan en natuurlijk liep ik naar de bestuurderszijde, waar het portier reeds geopend werd. "Wat doe je hier?" klonk het op een toon zoals een meerdere tot een nietige ondergeschikte placht te spreken en terwijl ik, na een vriendelijk "goedenavond", de reden van mijn aanwezigheid - een fauna inventarisatie - poogde uit te leggen en daarbij mijn identiteitskaart toonde, werd mij medegedeeld: "daar heb ik niks mee te maken." Omdat ik natuurlijk meteen begreep dat dit de eigenaar van het terrein moest zijn en het jagerdom zó sterk van de onsympathieke man afstraalde dat ik bij wijze van spreken de aroma's van hazenzweet, reeënbloed en zwijnendarmen kon ruiken, zag ik ervan af om zelfs maar te pogen enige nadere tekst en uitleg te geven. Terwijl op de achtergrond een patrijs begon te roepen keek de man mij met een afstotelijk grauwe blik aan en zei: "nou vooruit, moven." Daarbij gebaarde hij in de richting van waaruit hijzelf was komen aanrijden maar dat strookte niet met mijn verdere plannen voor de avond. Daarom merkte ik terloops op: "nou, u klinkt niet vriendelijk". Daarop mij kortaf werd medegedeeld: "ik ben ook niet vriendelijk!" Voorwaar, wat een staaltje van zelfkennis! Omdat ik mij door niemand uit het veld laat slaan nam ik afscheid met de woorden, "Ik loop er wel weer uit zoals ik gekomen ben." en voegde de daad bij het woord, terwijl de auto

langs mij heen reed, een eindje verderop een demi tour rond een hoge bunker maakte en mij ten tweede male passeerde. Vergiste ik mij of speelde er een spottend lachje rond de mond van één der dames? Ach, doet er ook niet toe! Al heel vroeg de volgende ochtend vertelden de eerste mensen die ik op de nieuwe dag sprak, dat ik een ontmoeting had gehad met een zekere Kat, eigenaar van de supermarktketen DEKA. Ik was door hen gadedeslagen tijdens mijn avondwandeling

en men had voor mijn leven gevreesd! Want mijnheer schijnt een erg kort lont te hebben en dol op jachtwapens te zijn! Het had daar in de Philisteinse Polder dus goed uit de hand kunnen lopen! De bedrijfslogan "Wij zien u graag!" is duidelijk niet bestemd voor ongenode gasten op Siem Kat's private fusiladeplaats!

Slobeend. Foto Harm Niesen.

SOVON zoekt uitbreiding voor het nationale stadsvogelmeetnet MUS in 2008

Het Meetnet Urbane Soorten (MUS) is in 2007 in vliegende vaart van start gegaan. In meer dan 360 gebieden werden broedvogels via punttellingen in kaart gebracht. SOVON hoopt het meetnet verder uit te bouwen en is dus op zoek naar extra tellers.

De telmethode van MUS is eenvoudig en kost weinig tijd. Toch werden er in 2007 al meteen opmerkelijke resultaten mee behaald. Voor veel stadsvogelsoorten vertonen de MUS-stippenkaarten al een goede gelijkenis met de verspreidingskaarten uit de vorige broedvogelatlas. Nu MUS zijn tweede jaar ingaat, worden misschien de eerste veranderingen al zichtbaar: gaat de Huismus nog verder achteruit? Rukt de Putter verder op? In 2008 zal extra aandacht besteed worden aan een bijzondere stadsvogel: de Scholekster.

Nieuwe tellers zijn van harte welkom; ze kunnen zich voor het broedseizoen 2008 aanmelden via de website (www.sovon.nl, onder Monitoring/Broedvogels, rechtstreeks: <http://www.sovon.nl/default.asp?id=367>), of contact opnemen met de coördinator (Bram Aarts, MUS@sovon.nl, 024-6848111). Voorwaarde voor deelname is dat men de algemene soorten in bebouwd gebied op zicht en geluid kan herkennen. In heel Nederland zijn meer dan 3000 potentiële MUS-telgebieden, dus er is voldoende keus voor nieuwe deelnemers. Delen van Noord-Holland, Overijssel, Zeeland en Friesland zijn nog opvallend leeg.

De jachtbunker van Ede

In de bossen op het landgoed 'De Valouwe' ten noorden van Ede troffen we eind februari een jachthut aan die zijn weerga op de Veluwe niet kent. Deze hut, een enorme massieve, blauwgeschilderde keet, was gebouwd op een drie meter hoog frame van beton. Behalve het feit dat deze hut veel hoger was dan de maximaal toegestane hoogte van drie meter, was hij ook nog eens opgebouwd uit materiaal dat absoluut niet past in een natuurgebied.

Het lijkt erop dat de jagers zich steeds verder terugtrekken in hun 'ivoren torens'. In de wetenschap dat het publiek zich meer en meer tegen hen keert, verschansen ze zich in steeds hogere en steeds onneembaardere vestingen. Kennelijk schamen ze zich er nu zelfs niet meer voor om zich te bedienen van 'bunkers'.

Gemakzuchtig heeft de jager de stille getuigen van zijn wandaad gewoon laten liggen...

En dat is eigenlijk ook niet zo vreemd als je ziet hoe er wordt omgegaan met de in het wild levende dieren in dit gebied. Kort na de 'ontdekking' van de bunker, troffen bezoekers in het gebied onder de bunker een bizar toneel aan. Naast de ingewanden van een kennelijk afgeschoten wild zwijn, trof men een drietal, haast volgroeide foetusen aan. De jager had het zich blijkbaar veroorloofd om een hoogzwangere zeug af te schieten en in plaats van de ingewanden en de ongebornen zwijntjes te begraven, had hij zich er gemakzuchtig van afgemaakt door deze 'getuigen' van zijn wandaad gewoon te laten liggen.

Aangifte van het gebeuren bleek niet veel zin te hebben. Volgens de politie van Ede ging het hier om een toegestaan afschot. Met andere woorden: Wij gaan hier verder niets aan doen.

Albert Beerends, adviseur van Wildbeheereenheid Zuidwest-Veluwe, meent dat het gissen is naar wat er gebeurt is. „Ik ga er niet vanuit dat er sprake is van stroperij en onder jagers heerst er een ere-code.” De code beschermt drachtige zwijnen en ook zwijnen die net geworpen hebben. „Jagers nemen dit in acht en laten die zwijnen lopen”, vertelt de adviseur. „Maar ook al wordt er rekening mee gehouden door jagers, het is nooit helemaal te voorkomen dat er een keer een drachtig zwijn wordt geschoten.”

De 'jachtbunker'